

РОЗДІЛ VII

Інформація, факти, рекомендації

**Б.А. ВОРОНКОВА,
В.І. КОБЧЕНКО,**
аспірантка

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ НА СТОРІНКАХ
ЧАСОПISУ “ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ”**

В статтє аналізуються публікації журналу “Вища освіта України”, представляючі научний пошук в області філософії образования, педагогіки, вищого образования, в частности — предоставление образовательных услуг людям с инвалидностью.

Наукова і науково-методична діяльність навчальних закладів забезпечує відповідність змісту освіти сучасним досягненням у галузі науки, техніки та культури. Йдеться про теоретико-концептуальні, психолого-педагогічні, науково-методичні засади навчально-виховного процесу. Для становлення високоосвіченої особистості, відтворення та розвитку інтелектуального потенціалу суспільства проводяться комплексні фундаментальні і прикладні дослідження. Надзвичайної актуальності при цьому набувають питання найповнішого використання наукового потенціалу системи освіти для забезпечення науково-технічного прогресу, розвитку науки, культури, розроблення науково-педагогічних технологій, вироблення конкурентоспроможної інтелектуальної науково-педагогічної гуманітарної продукції.

На узагальнення творчого доробку науковців, методистів, управлінців вищої школи і спрямована діяльність часопису «Вища освіта України». Ініціатором створення видання і його головним редактором є В.П. Андрущенко — директор Інституту вищої освіти АПН, член-кореспондент АПН України, доктор філософських наук, професор. Засновниками нового видання стали Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України, Інститут вищої освіти АПН України, видавництво “Педагогічна преса”. Зареєстровано його 11 квітня 2001 року як теоретичний і науково-

методичний часопис. Перші два числа побачили світ 2001 року. Відтоді “Вища освіта України” виходить щоквартально.

До складу редакційної колегії входять відомі вчені, ректори, організатори науки: Віталій Бабак (Національний авіаційний інститут), Віль Бакіров (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна), Іван Вакарчук (Львівський національний університет імені І.Я. Франка), Микола Євтух (академік-секретар відділення вищої школи АПН України), Михайло Згуровський (Національний технічний університет України “КПІ”), Іван Зязюн (Інститут професійної освіти АПН України), Василь Кремень (Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України), Іван Курас (Інститут політології та етнонаціональних досліджень НАН України), Олекса Онищенко (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського), Ганна Онкович (Інститут вищої освіти АПН України), Геннадій Півняк (Національна гірничо академія України), Віктор Скопенко (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), Валерій Смолій (Інститут історії НАН України), Михайло Степко (Міністерство освіти і науки України), Петро Таланчук (Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”), Василь Тацій (Українська національна юридична академія імені Ярослава Мудрого), Юрій Шемшученко (Інститут держави і права НАН України), Микола Шкіль (Київський національний університет імені М.П. Драгоманова). Відповідальний секретар — кандидат історичних наук П.П. Куляс.

Кожен номер схвалюється до друку рішенням вченої ради Інституту вищої освіти АПН України. Існує п'ять редколегій з таких напрямів: педагогіка, психологія, філософія, політологія, економічна теорія.

Одним із головних завдань розвитку вищої освіти України в перехідний період є завдання повноправного входження у світовий освітній простір. З цією метою в часопису висвітлюються реальні умови для найефективнішого використання наукового потенціалу освітньої галузі, свободи творчості вчених-освітян, йдеться про створення й упровадження довготермінової програми міжнародного співробітництва в галузі освіти; вироблення ефективних механізмів входження до освітніх і наукових програм міжнародних організацій, фондів тощо.

Оновленню змісту вищої освіти, запровадженню ефективних педагогічних технологій тощо приділяється значна увага. Окремі рубрики присвячуються проблемам підготовки нової генерації гуманітарів, сприянню підготовці нового покоління інтелігенції у вищих навчальних закладах негуманітарного профілю на засадах гуманізації та гуманітаризації освіти. Прижилися і стали постійними рубрики: *Проблемна стаття (головного редактора), Філософія, зміст та прогнозування вищої освіти, Час реформ, Сторінка ректора, Педагогічний досвід, Економіка та управління вищою освітою, Освіта і політика, Психологія професійної освіти, Гуманізація освіти, Виховання особистості, Підготовка молодих науковців, Мова — головний інструмент наукового дослідження, Зарубіжний досвід, Інформація, Повідомлення, Рецензії, Реклама.*

Щодомер, як правило, відкривається дописом головного редактора, де йдеться про найактуальніше в сучасній освіті. В кожному числі є рубрика, що презентує якийсь навчальний заклад. Зокрема, були представлені національні університети: Київський — імені Тараса Шевченка, НТУУ «КПІ», економічний, Східноукраїнський імені Володимира Даля, педагогічні — Київський ім. М.П. Драгоманова та Харківський — ім. Г.С. Сковороди; авіаційний, а також державні і недержавні вищі навчальні заклади. Розповідь про ВНЗ відкривається виступом ректора, далі слово надається провідним фахівцям навчального закладу, дається довідка про нього.

З-поміж авторів журналу — відомі науковці: філософи, педагоги, політологи, представники багатьох освітянських галузей. Часопис висвітлює необхідність удосконалення, поліпшення навчально-виховного процесу в закладах освіти; слугує підвищенню освітнього та культурного рівня суспільства; піднесенню вищої освіти України на рівень досягнень розвинутих країн світу, сприяє її інтеграції у міжнародне науково-освітнє співтовариство. Проблеми освіти людей з особливими потребами також перебувають у полі зору редакційної колегії. Зокрема, президент Університету “Україна” П.М. Таланчук представляє свій навчальний заклад у статті “Вищий навчальний заклад нового типу”. В ній йдеться про досвід створення Університету, який “можна розглядати як унікальний соціально-спрямований експериментальний комплекс, де, по-перше, створюються умови для вивчення запитів, актуальних і потенційних можливостей, перспектив особистісної реалізації молоді з особливими потребами; по-друге, в інтегрованих групах організовано вивчення ціннісних морально-етичних орієнтирів здорових студентів, їх перевірка на дієздатність у стосунках з інвалідами; проводиться виявлення проблем здорових студентів, про які вони говорять відвертіше з огляду на об’єктивні труднощі інвалідів; по-третє, навчання інвалідів у спільних групах зі здоровими студентами розглядається як мікромодель соціального середовища” (ВОУ. — 2001. — № 1. — С. 35-41) Навчальний заклад, який не має аналогів в Україні, працює над упровадженням наскрізного навчання і виховання за моделлю дитячий садок—школа — університет; системи територіальних філіалів з елементами дистанційного навчання, нових технологій, які забезпечуватимуть навчання інвалідів тощо.

До речі, П.М.Таланчук був одним із тих, чий матеріал було надруковано у першому номері часопису, що побачив світ у січні 2001 року. Його виступ “Якби ця мова та була справді державною...” торкався болючих проблем національного виховання молоді (ВОУ. — 2001. — № 1. — С. 35 — 41).

Двічі під рубрикою “Новітні технології освіти” виступав докторант Інституту вищої освіти, доцент Університету “Україна” А.Г. Шевцов. У другому номері за 2003 рік вміщено його статтю “Синергетичні принципи проектування педагогічного процесу як системи” (с. 115-119), де, зокрема, йдеться про створення динамічної моделі особистості, що формується під час педагогічного впливу тощо. У № 3 за 2003 р. у статті “Сучасні технології оптимізації вищої освіти людей з інвалідністю” викладено методологічні підходи до

навчання в системі вищої освіти студентів із фізичними та сенсорними вадами. На думку дослідника, в основу цієї методології мають бути покладені принцип синергетичного синтезу найкращих педагогічних технологій, які можуть забезпечувати оптимізацію навчання людей з обмеженим фізичним здоров’ям і принцип індивідуального підходу у проведенні освітнього процесу залежно від конкретних умов і завдань реабілітації студента з інвалідністю, його соціально-психологічних і фізичних даних. Серед новітніх технологій навчання та інноваційних моделей освіти - особистісно орієнтована освіта, продуктивне навчання, технологія індивідуального стилю навчання, валеологічні технології освіти, ресурсно-орієнтоване навчання, модульне структурування дидактичного матеріалу та модульно-рейтингова організація навчання, дистанційна форма навчання, відкрита освіта (с. 91—98).

Досвід роботи Університету “Україна” сприяв написанню проблемних статей, які побачили світ на сторінках часопису. Це “Культурологія чи історія культури?” професора Г.В. Онкович і З.Ф. Донець (ВОУ. — 2002. — № 2), “Про засоби виховання нової людини — “Культурознавство” contra “культурологія” ст. викладача З.Ф. Донець (ВОУ. — 2002. — № 4); цикл статей про мову доцента П.П.Куляса, а також публікації викладачів Університету — аспірантів Інституту вищої освіти, які апробували результати своїх досліджень у студентській аудиторії: В.І. Кобченко (ВОУ. — 2003. — № 4 (11)), А.В. Маричевської (ВОУ. — 2002. — № 4), А.Д.Онковича (ВОУ. — 2002. — № 4).

На сторінках часопису “Вища освіта України” опубліковано статті науковців, які працюють у регіональних відділеннях Університету — С.В. Шейка з Полтави (“І наука, і культура. Філософія освіти в системі науково-теоретичного та культурологічного освоєння світу”) (2001. — № 2. — С. 31—32); Л.П. Матвієнко з Миколаєва (“Експериментальна організація освітньо-виховної діяльності вищого навчального закладу в сільській місцевості”) (2003. — № 4 (10). — С. 96-98).

Отже, ми відстежили, як відтворюється актуальна проблема надання освітніх послуг людям з особливою інвалідністю на сторінках часопису “Вища освіта України”. Зрозуміло, це не єдина тема, якою опікується редакційний колектив.

Академік АПН України В.П. Андрущенко у найпершому числі журналу “Вища освіта України” зазначив, що освіта “ввійде в ХХІ століття такою, якою зробимо її ми ...”. Додамо: і якою її віддзеркалять засоби масової інформації...

ЛІТЕРАТУРА

1. Онкович Г.В. Концептуальні засади часопису “Вища освіта України” // Українська періодика: історія і сучасність: доповіді та повідом. Восьмої всеукр. науково-практичної конф., Львів, 24-26 жовтня 2003 р. / НАН України, ЛНБ ім. В.Стефаника, НДЦ періодики; за ред. М.М. Романюка. — Львів, 2003. — С. 758-761.
2. Часопис “Вища освіта України” (ВОУ) за 2001-2003 рр.